

Τι έκρινε τις εκλογές;

Του Ι. Κ. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗ

ΑΠΟ ΤΟΤΕ που στην Ελλάδα έχουμε δημοσκοπήσεις, προκύπτει μια παράδοση: *τις εκλογές κερδίζει πάντα το κόμμα που ξέραμε ότι θα κερδίσει τις εκλογές προτού αρχίσει η προεκλογική περίοδος*. Αλλη μία φορά, λοιπόν, νίκησε η παράδοση.

Η ΝΔ πήρε το προβάδισμα το φθινόπωρο του 2000 και ουδέποτε το έχασε ως τις 7 Μαρτίου. Ακόμη και η ψαλίδα που τη χώριζε από το ΠαΣοΚ, παρά τις συγκυριακές αυξομειώσεις, κατέληξε περίπου στον μέσο όρο ολόκληρης της τετραετίας.

Γι' αυτό υπάρχει μια εξήγηση. Οι εκλογές είναι πολιτική υπόθεση, άρα κρίνονται στο επίπεδο της πολιτικής και με πολιτικούς όρους. Τα πρόσωπα, τα συνθήματα, οι διαφημίσεις, οι τηλεοράσεις, όλα αυτά μπορούν να παίξουν κάποιο ρόλο αλλά πάντα ο βασικός ρόλος ανήκει στην πολιτική.

Τι έκρινε, λοιπόν, τις εκλογές; Εδώ συγκρούονται δύο αντίθετες και αναπόδευτες εκτιμήσεις. Οι μεν ισχυρίζονται ότι νίκησαν επειδή άξιζαν να νικήσουν. Οι δε ότι έχασαν διότι έγιναν λάθη που τους οδήγησαν στην ήττα. Στην πραγματικότητα, τίποτε από τα δύο δεν μπορεί να εξηγήσει το παραμικρό. Ουδέποτε οι εκλογές είναι μια σύγκρουση μεταξύ «άξιων» και «αλάνθαστων».

Για τον απλούστατο λόγο ότι οι εκλογές διεξάγονται πάντα στο επίπεδο της κοινωνίας. Είναι μια πολιτική διαμάχη που καταλήγει σε αριθμητικό αποτέλεσμα. Αλλά προσοχή: *οι αριθμοί είναι το αποτέλεσμα, δεν είναι η διαμάχη*.

Η πιο ανόητη θεωρία των τελευταίων μηνών είναι ότι το ΠαΣοΚ ηττήθηκε επειδή η πολιτική που ακολούθησε το απομάκρυνε από παραδοσιακά στρώματα ψηφοφόρων του. Στην προκειμένη περίπτωση, ως «*παραδοσιακοί ψηφοφόροι*» του ΠαΣοΚ αναφέρονται διάφορες κοινωνικές κατηγορίες όπως οι αγρότες, οι συνταξιούχοι, οι νοικοκυρές κ.λπ.

Στρώματα, δηλαδή, που σε ολόκληρη την Ευρώπη αποτελούν τον κεντρικό κορμό των συντηρητικών κομμάτων και τα οποία έχουν την τάση να γίνονται ακόμη πιο συντηρητικά στις συνθήκες ψυχολογικής ανασφάλειας που προσφέρει απλόχερα ο σύγχρονος κόσμος. Η χαμηλή κοινωνική αυτοπεποίθηση είναι το κύριο χαρακτηριστικό τους.

Ακόμη και στην Ελλάδα έχουν αρχίσει να

στρίβουν δεξιά από τις αρχές της δεκαετίας του '90. Το πρόβλημα, συνεπώς, δεν είναι ότι έφυγαν από το ΠαΣοΚ. Είναι ότι δεν αντικαταστάθηκαν.

Η ίδια ανόητη θεωρία προεκτείνει τον συλλογισμό της μιλώντας για αποξένωση του ΠαΣοΚ από «*τα λαϊκά στρώματα*», τα οποία δήθεν εξέφρασε αυθεντικότερα η ΝΔ. Ωραία ανάλυση αλλά μυρίζει ναφθαλίνη. Διότι για ποια «*λαϊκά στρώματα*» μιλάμε; Στις σύγχρονες κοινωνίες, ο βασικός διαχωρισμός είναι ανάμεσα σε «*αστικά στρώματα*» και σε στρώματα «*που θέλουν να γίνουν αστικά*».

Το ΠαΣοΚ δεν έχασε

από τα αριστερά

και από τα κάτω: έχασε

από το κέντρο και από τα πάνω

Με άλλα λόγια, το ΠαΣοΚ δεν έχασε από τα αριστερά και από τα κάτω: *έχασε από το κέντρο και από τα πάνω*. Οι εκλογές κρίθηκαν στα αστικά κέντρα, στα μεσαία στρώματα, στους ελεύθερους επαγγελματίες, στο δυναμικό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας που έχει συμβατικά ονομαστεί «*μεσαίος χώρος*».

Και κρίθηκαν για δύο λόγους:

Πρώτον, επειδή ο Καραμανλής και η ΝΔ μπόρεσαν με επιμονή και υπομονή να διεκδικήσουν την ψήφο τους προβάλλοντας θέματα όπως η καθημερινότητα και ο καθεστωτισμός, το ήθος και το ύφος της εξουσίας, στα οποία αυτός ο χώρος είναι ιδιαίτερος ευαίσθητος.

Δεύτερον, επειδή η εκσυγχρονιστική προσπάθεια του ΠαΣοΚ φάνηκε να αγκομαχάει και να λαχανιάζει, να βουλιάζει ενοχικά σε μια διαρκή αναρώτηση.

Αυτή «*η μάχη του μεσαίου χώρου*» δεν έκρινε, όμως, μόνο τις εκλογές της 7ης Μαρτίου: *θα κρίνει και τις επόμενες*. Τα πρώτα βήματα του Καραμανλή στην κυβέρνηση δείχνουν ότι το έχει απολύτως αντιληφθεί: *μετριοπάθεια, ηπιότητα, σεμνότητα*.

Το ερώτημα είναι αν το έχει αντιληφθεί και το ΠαΣοΚ. Διότι, αν εγκαταλείψει «*τη μάχη του μεσαίου χώρου*» για να αναζητήσει τη λαϊκή καταγωγή του, το βέβαιο είναι ότι θα εγκαταλείψει και την εξουσία για κάποιες τετραετίες.

Πολιτικά απολίτιστος

Του ΒΑΣΙΛΗ ΜΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΓΩ δεν θα ευχηθώ στην κυβέρνηση της ΝΔ «καλή επιτυχία στο έργο της». Οχι γιατί είμαι αγενής ούτε γιατί έχω προηγούμενα με τον κ. Κ. Καραμανλή, ούτε καν τον γνωρίζω τον άνθρωπο. Δεν θα ευχηθώ «καλή επιτυχία» απλώς και μόνο γιατί είμαι «πολιτικά απολίτιστος»: πιστεύω ότι, αν η κυβέρνηση της ΝΔ «πετύχει στο έργο της», οι συνθήκες στην αγορά εργασίας, στο κοινωνικό κράτος, στη δημόσια υγεία και παιδεία θα επιδεινωθούν εις βάρος των εργαζομένων και υπέρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Οχι γιατί οι νέοι υπουργοί και ο νέος πρωθυπουργός είναι κακοί άνθρωποι, αλλά γιατί αυτή είναι η ιδεολογία τους και τα πολιτικά τους πιστεύω. Αλλωστε οι νεοδημοκράτες δεν το έκρυψαν ποτέ ότι είναι νεοφιλελεύθεροι, οπαδοί της αγοράς και του καπιταλισμού. Το αντίθετο μάλιστα, το έγραψαν στο πρόγραμμά τους, το είπαν και το υποστήριξαν επανειλημμένα πριν και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου.

Αυτοί είναι, αυτό πιστεύουν, αυτό θα κάνουν και γι' αυτό εγώ τους εύχομαι να αποτύχουν.

Εκείνο που δεν καταλαβαίνω είναι γιατί ο κ. Παπανδρέου και οι λοιποί υπουργοί του ΠαΣοΚ εύχονται «να επιτύχουν». Αλλά, είπαμε, εμείς οι αναχρονιστές είμαστε αγροίκοι: πιστεύουμε ότι οι διαχωριστικές γραμμές Αριστεράς - Δεξιάς δεν είναι αυτές που χωρίζουν όσους συχνάζουν στα Internet cafes από εκείνους που περνούν απ' έξω, ούτε ότι η μόνη δυνατή επανάσταση που μπορεί να αλλάξει τον κόσμο είναι αυτή της πληροφορικής.

Ασε που υποφέρουμε ακόμη από το αντιδεξιό σύνδρομο. Βαριά ασθένεια που την κολλήσαμε μικροί και την οποία δεν κατάφερε να γιατρέψει η εντατική θεραπεία με ισχυρές δόσεις σοσιαφιλελευθερισμού που εφάρμοσε η προηγούμενη κυβέρνηση των εκσυγχρονιστών.

Δυστυχώς για το συναινετικό κλίμα που φοριέται πολύ αυτή την πολιτική περίοδο, ο λαός της Αριστεράς παραμένει αθεράπευτα αιρετικός, αρνείται να ακολουθήσει τη μόδα του κοινού συμφέροντος και

επιμένει στα παλιομοδίτικα ταξικά συμπεριφέροντα. Δυστυχώς, κύριε Καραμανλή, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες του προκατόχου σας, «είμαστε ακόμη ζωντανοί στη σκηνή» και σας υποσχόμαστε ότι θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να σας χαλάσουμε την εθνική ομοψυχία.

Ο «τόπος» πράγματι «χρειάζεται πολιτική αλλαγή», όπως έλεγε προεκλογικά η ΝΔ, αλλά ο όρος «αλλαγή» είναι διφορούμενος και χρήζει διευκρινίσεως. Γιατί άλλο εννοεί η Δεξιά και άλλο η Αριστερά: το να κλείνεις, π.χ., τους οικονομικούς με-

Δεν εύχομαι καλή επιτυχία

στη νέα κυβέρνηση

γιατί δεν θέλω

να πετύχει η Δεξιά

τανάστες σε στρατόπεδα είναι πράγματι μια μεγάλη αλλαγή, αλλά μάλλον δεν συνάδει προς την αριστερή οπτική της κοινωνικής αλληλεγγύης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως και το να «επενδύεις στις αγορές» τα αποθέματα των Ταμείων είναι μια μεγάλη αλλαγή, που παραδίδει όμως τους κόπους ολόκληρης της εργασιακής ζωής στο μαύρο-κόκκινο του χρηματιστηριακού τζόγου.

Για όλα αυτά αρνούμαι να ευχηθώ «καλή επιτυχία» στις αλλαγές που μας υπόσχεται η Δεξιά. Γιατί δεν πιστεύω στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό μοντέλο της ΝΔ. Γιατί πιστεύω ότι η ανεργία δεν είναι απλώς ένα φαινόμενο οικονομικής συγκυρίας που θεραπεύεται με υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης. Γιατί πιστεύω ότι ο «θαυμαστός κόσμος του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού» – στον οποίο πιστεύει η ΝΔ – σπρώχνει μοιραία στο περιθώριο του πολιτισμού εκατομμύρια ανθρώπους. Γιατί πιστεύω ότι η Αριστερά αρνείται να δεχθεί τον ντετερμινισμό του κοινωνικού δαρβινισμού, αρνείται να υποταγεί στο μοιραίο της εξαθλίωσης των ανθρώπων.

Δεν πιστεύω στην επιτυχία της Δεξιάς γιατί πιστεύω ότι ο λαός της Αριστεράς είναι πολύ σκληρός για να πεθάνει.

vmouloupoulos@dolnet.gr

Κάλλιο αργά παρά αργότερα

Του Θ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

«ΘΕΕ ΜΟΥ, δεν είχα ξαναδεί γυναίκα άνω των τριάντα ετών γυνή» ψελλίζει έντρομος ο γερόλυκος Τζακ Νίκολσον μπροστά σε μια πενήνταχρονη και παθαίνει... παραλήρημα στην τελευταία του ταινία. Τέτοιο παραλήρημα σαν κι αυτό που έπαθε τώρα το ΠαΣοΚ σαν να μην είχε ξαναδεί εδώ και τόσα χρόνια τα εδράνα αντιπολίτευσης. Και όμως! Προς τι ο τρόμος; Το 40,5% που πέτυχε είναι το πιο εντυπωσιακό ποσοστό από ιδρύσεώς του. Μην πω ότι είναι ο ουσιαστικός νικητής! Οχι, δεν τρελάθηκα από την πολλή... ψαλίδα. Απλώς, τέτοιο ποσοστό είναι συγκλονιστικό ακριβώς επειδή επιτεύχθηκε εναντίον όλων, αφού οι πάντες πολέμουσαν το ΠαΣοΚ! Και πριν απ' όλους οι ίδιοι οι πασόκοι, παλαιοί και νέοι, παρα-

δοισακοί και εκσυγχρονιστές. Ο ένας ζήτηγε συγγνώμη... μήπως το παράκανε στα τόσα μεγάλα έργα. Σόρι και από τα μυρμήγκια μην τα... ενοχλήσαμε απ' το πολύ σκάψιμο. Ο άλλος απολογούνταν για το ύφος αλαζονείας(!)... Σημίτη την ίδια στιγμή που η Δεξιά ξέσπαγε ρεβανσιστικά για «τα δικά μας παιδιά». Ο τρίτος έκανε μετάνοιες για ένα... παλιοοικόπεδο στο Πόρτο Καρράς, ενώ η ΝΔ χωρίς συστολή σχημάτισε με το «καλημέρα» κυβέρνηση με ισχυρές ενδείξεις νεοδιαπλοκής.

Οι παλαιοκομματικοί του Κινήματος που ένιωθαν ότι θα τους «τελειώσει» ο Γιώργος ένιπνον τας χείρας των... Οι νεο-Σημιτικοί, ενοχλημένοι που δεν τους έβαλε στο παιχνίδι ο Παπανδρέου, σφύριζαν αδιάφορα. Ακόμη δηλαδή και να 'θελε κάποιος να κάνει επίτηδες έναν τόσο οργανωμένο και ολοκληρωτικό πόλεμο κατά του ΠαΣοΚ δεν θα το κατάφερνε!.. Κου-

κούλωσαν πλήρως το μεγαλόπνοο, παρ' ό,τι μονόπλευρο, έργο Σημίτη, υποθέτησαν εμμέσως την προπαγάνδα της Δεξιάς περί διαφθοράς, και έκαναν με τους Μάνο - Ανδριανόπουλο τον κλασικό πασοκτζή να μπερδεύει πιο πολύ κι από το να πρέπει να διαλέξεις μεταξύ των δύο αδελφών Καίλη! Χώρα που εδώ και καιρό είχαν χάσει το κρίσιμο έδαφος με διάφορες σαχλαμάρες. Χαρακτηριστικότερη όλων και μοιραία (ανάλυση Σ. Φαναρά στο Εκτελεστικό) ο αχρείαστος πόλεμος για τις ταυτότητες. Υπ' αυτή την έννοια το 40,5% το έφερε ο λαός από μόνος του, ακριβώς όπως και το 1989, ενάντια σε μια «σαν έτοιμη από καιρό» να «παραδώσει» ηγεσία. Η οποία δεν πρέπει να το παρακάνει με την πολλή πολλή ενδοσκόπηση, αλλά να αποφασίσει κατ' αρχάς το πιο βασικό: θέλει να 'ναι ΠαΣοΚ ή δεν θέλει; Αν θέλει, τότε ας κατεβάσει ο Γιώργος από το πατάρι τα βιβλία, τα βίντεο και τις

διαθήκες του αείμνηστου και να κάνει ένα ξεσκόνισμα στα πασοκικά του. Κάλλιο αργά παρά αργότερα, το είδε και στην ταινία του Τζακ Νίκολσον. Αν δεν θέλει, και έχει στο μυαλό του ένα πραγματικά άλλο κόμμα, μια ευρύτερη δημοκρατική παράταξη, το «κάτι άλλο» κεντροαριστεροφιλελεύθερο κτλ., ας έχει υπόψη του ότι μπορεί να περιμένει και δυο τετραετίες...

Γι' αυτό όχι άλλες λυπημένες πράσινες «φράτσες» στην τηλεόραση! Οχι άλλες φιοριτούρες και υποκριτικές αγαπούλες με τους νεοδημοκράτες υπουργούς! Οχι άλλη δήθεν «συναίνεση», την ώρα που ο κόσμος του ΠαΣοΚ ήδη υφίσταται λοιδορίες, πιέσεις και προαναγγελίες διώξεων στην καθημερινότητά του. Μόλις ο Καραμανλής κερδίσει τον χρόνο που τόσο χρειάζεται, λόγω στοιχειώδους άγνοιας χειρισμών, για την Ολυμπιάδα και το Κυπριακό, θα τους δείξει το αληθινό πρόσωπο της Δεξιάς, α λα '89»,

όπως φάνηκε και από τα πρόσωπα που επέλεξε – δεξιάτερα αυτών μόνο ο Καμμένος! Ψυχαγμία λοιπόν. Ούτε ανάθεμα στον Σημίτη (κι ας μην κοίταξε όπως θα 'πρεπε τον μικρομεσαίο Έλληνα πολίτη) ούτε στον Γιώργο που μπήκε με προσωπικό κόστος μπροστά για να σώσει ό,τι σωζόταν.

Το ΠαΣοΚ έχασε επειδή θα έχανε, επειδή έκανε τα πάντα γι' αυτό, επειδή η κοινωνία άλλαξε ενώ αυτό όχι και τόσο, επειδή ιστορικά ύστερα από τόσα χρόνια εθνικών επιτυχιών με προσωπικό κόστος για τον πολίτη έρχεται η κούραση. Εδώ «μαύρισαν» τον Βενιζέλο που 'χε πάρει τη Σμύρνη, για χάρη τής τότε... ΝΔ που ζητούσε απαλλαγή και οδήγησε στη μεγαλύτερη εθνική καταστροφή, το 1922. Αλλωστε κάθε δέκα χρόνια μαθηματικά ο λαός ξεχνά τι σημαίνει Δεξιά. Και μετά το ξαναθυμάται. Πολύ πολύ γρήγορα.

ΥΓ.: Τελικά ο Κρεστάκης κάτι ξέρει από μπάλα.

jpretenteris@dolnet.gr